

Η πορεία προς την αποκέντρωση και την περιφερειοποίηση της επιμορφωτικής διαδικασίας των εκπαιδευτικών (1985 - 1996)

Της Δρος **ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΑ - ΡΕΠΠΑ**
Καθηγήτριας ΣΕΛΕΤΕ

Εισαγωγή

Η επιμόρφωση¹ αποτελεί μία πολυδιάστατη διαδικασία τόσο προσωπικής, όσο και θεσμικής παρέμβασης στην επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών και συνδέεται άμεσα με την ύπαρξη οράματος και λόγου (A. Hargreaves and G. Fullan 1995: 20), που έχει να κάνει με τη ρύθμιση των προτεραιοτήτων και των σκοπών της δουλειάς τους σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Η συνάφεια και αλληλοσυσχέτιση μεταξύ λόγου και οράματος δημιουργεί τις καλύτερες προϋποθέσεις επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών, όταν το όραμα δεν επιβάλλεται μόνο εκ των άνω για νομομοποίηση της κάθε ονομαζόμενης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης και ο λόγος δεν καταντάει άσκοπη φλυαρία, στείρα αντιπαράθεση και «λαϊκισμός».

Η αποστασιοποίηση μεταξύ λόγου και οράματος, η ανυπαρξία συναινετικών διαδικασιών μεταξύ ηγεσίας και βάσης, η έλλειψη αυτονομίας στο έργο του εκπαιδευτικού και η απουσία των ίδιων των εκπαιδευτικών από τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για θέματα που τους αφορούν, προσδίδουν στην επιμόρφωση το χαρακτήρα μίας μάλλον μη διαπραγματεύσιμης τεχνικής δεξιότητας, που πρέπει όλοι να αποκτήσουν για να αποβούν παραγωγικοί, παρά μίας επαγγελματικής υποχρέωσης και καθήκοντος, που απορρέει από την ίδια την αυτογνωσία των εκπαιδευτικών ως επαγγελματιών και αξίζει να γίνει αντικείμενο κριτικού διαλόγου και συναινετικών διαδικασιών, ώστε να καλύψει διαφοροποιημένες ανάγκες του κάθε εκπαιδευτικού. Γι' αυτό συνήθως στο σχεδιασμό της επιμορφωτικής πολιτικής ο εκπαιδευτικός θεωρείται περισσότερο ανθρώπινος πόρος που βελτιώνεται στην αποδοτικότητα με την

1. Οι βασικές θέσεις της εργασίας αυτής παρουσιάσθηκαν στο Συνέδριο που διοργάνωσε το περιοδικό «Εκπαιδευτική Κοινότητα» με θέμα: «Θεσμικοποιημένες και Άτυπες Μορφές Επιμόρφωσης», στην Αθήνα, τον Μάρτιο του έτους 1997.

Κωνσταντίνος ΓΕ. Αθανασόπουλος

Καθηγητής Τμήμ. Αστ. Περιφ.
Ανάπτ. Παντείου Πανεπιστ.
Κοινων. Πολ. Επ. Αθηνών

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

Τόμος Β', Γ' έκδοση

Συνταγματικές ρυθμίσεις για την
Αποκέντρωση στην Ελλάδα.
Συνταγματικές ρυθμίσεις για την
Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα.
Νομοθετήματα των ετών 1990, 1991,
1993, 1994. Νομαρχιακές Αυτοδιοική-
σεις. Η δανειοδότηση της Τοπικής
Αυτοδιοίκησης. Επιχορηγήσεις
της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
Αλλαγές υπέρ της Τοπικής
Αυτοδιοίκησης. Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης
της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η Τοπική
Αυτοδιοίκηση σε άλλες Χώρες.

Αθήναι, 1995

Κωνσταντίνος ΓΕ. Αθανασόπουλος

Καθηγητής Τμήμ. Αστ. Περιφ.
Ανάπτ. Παντείου Πανεπιστ.
Κοινων. Πολ. Επ. Αθηνών

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

Τόμος Α', Γ' έκδοση

Ο θεσμός της Περιφέρειας
στο Βέλγιο. Ο θεσμός της
Περιφέρειας στην Γαλλία.
Ο θεσμός της Περιφέρειας
στην Ελλάδα. Ο θεσμός της
Περιφέρειας στην Ιταλία.
Η Επιτροπή Περιφερειών.
Βιβλιογραφία

Αθήναι, 1996

απόκτηση τεχνικών δεξιοτήτων και λιγότερο ως πρόσωπο, που έχει ανάγκη προσω-
πικής ανάπτυξης, η οποία συνδέεται άμεσα με την καριέρα του και σχετίζεται με κί-
νητρα, αλλαγή στάσεων, νοοτροπίας και συμπεριφορών, ανάπτυξη της συναδελφι-
κότητας και ευχαρίστηση από την ίδια του την εργασία. Η αυτογνωσία και η αυτοσυ-
νεΐδηση θεωρούνται στις μέρες μας τόσο από τη διοίκηση της εκπαίδευσης, όσο και α-
πό την παιδαγωγική όλο και περισσότερο ζητήματα - κλειδιά για την επαγγελματική
εξέλιξη του εκπαιδευτικού και για την ανάπτυξη της νοοτροπίας της αυτο-επιμόρ-
φωσης, της αυτο-αξιολόγησης και με δική του πρωτοβουλία βελτίωσης του έργου
του.

Στο σχεδιασμό της επιμορφωτικής πολιτικής που ακολουθήθηκε κατά την τελευ-
ταία δωδεκαετία στη χώρα μας μπορεί κανείς να διακρίνει δύο μορφές επιμορφωτι-
κών στρατηγικών, οι οποίες είναι επηρεασμένες από το ευρύτερο κοινωνικοπολιτικό
και ιδεολογικό περιβάλλον των δυνάμεων που τις θεσμοθέτησαν και τις εφάρμοσαν.
Η μία στρατηγική αντιμετωπίζει τον εκπαιδευτικό ως προϊόν και αποδέκτη ενός κε-
ντρικά καθορισμένου οργανωτικού επιμορφωτικού σχήματος που χαρακτηρίζεται
από ανελαστικότητα και ακαμψία στην εφαρμογή του (περίοδος 1992-94) «σχολειο-
ποιημένη» επιμόρφωση, ενώ η άλλη προσπαθεί να αντιμετωπίσει τον εκπαιδευτικό
ως πρόσωπο που έχει ανάγκες τόσο επαγγελματικές, όσο και κοινωνικές και εφαρ-

μόζει πειραματικές εναλλακτικές στρατηγικές επιμόρφωσης (περίοδος 1995-96), χωρίς ωστόσο να κατορθώνει να κάνει τον εκπαιδευτικό συνεργάτη, γενεσιουργό αιτία και ενεργό μέλος μίας κοινότητας μαθητών σε μία διαδικασία διά βίου παιδείας και κατάρτισης στη σύγχρονη κοινωνία της γνώσης.

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να διερευνήσει το πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύχθηκε η επιμορφωτική δραστηριότητα τα τελευταία χρόνια και να αναδείξει τις αιτίες των θεσμικών κεντρικών και τοπικών ρυθμίσεων, που παγίδευσαν ή απελευθέρωσαν το όραμα και το λόγο του εκπαιδευτικού για την επιμόρφωσή του, θεωρώντας την αποκεντρωση ως ένα από τα βασικά στοιχεία της τοπικής ανάπτυξης και του εκσυγχρονισμού της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Για τη διερεύνηση αυτή αναλύεται και συγκρίνεται αρχικά το περιεχόμενο των βασικών νομοθετημάτων για την επιμόρφωση της περιόδου 1985-96, μέσα από το οποίο καταγράφονται οι ρυθμίσεις και οι παλινδρομήσεις που αφορούν στην αποκεντρωση της επιμόρφωσης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην περίοδο 1985-92, που θεωρείται η περίοδος «κυοφορίας» της επιμόρφωσης. Στη συνέχεια διερευνώνται οι θεσμικές ρυθμίσεις που ίσχυσαν από τη σκοπιά όμως της εφαρμογής τους, μέσω των στρατηγικών που ακολουθήθηκαν. α) Περίοδος κεντρικών ρυθμίσεων 1992-94, «σχολειοποιημένη» επιμόρφωση, και β) περίοδος αποσυγκεντρωτικών και εν δυνάμει αποκεντρωτικών ρυθμίσεων των «ευέλικτων» μορφών επιμόρφωσης 1995-96. Ακολουθεί η χωρική ανάλυση και η περιφερειακή διάσταση των επιμορφωτικών υπηρεσιών και τέλος διατυπώνονται παρατηρήσεις για την προοπτική της αποκεντρωτικής πολιτικής της επιμόρφωσης.

1. Συγκριτική διερεύνηση των αποκεντρωτικών τάσεων της οργάνωσης της επιμόρφωσης μέσω των θεσμικών ρυθμίσεων και των εφαρμογών τους

Για το σχεδιασμό και την άσκηση της πολιτικής επιμόρφωσης κατά την περίοδο 1985-1996 χρειάστηκε η ψήφιση τριών νόμων, η σύνταξη πέντε Π.Δ, εκ των οποίων μόνο δύο εφαρμόστηκαν, η συγκρότηση τεσσάρων ομάδων εργασίας στο Υπουργείο Παιδείας (τρεις με πρόεδρο τον καθηγητή Ξωχέλη και μία με τον καθηγητή Μαρκαντώνη), μίας Επιτροπής εμπειρογνομόνων της UNESCO, ενός νέου ειδικού τμήματος επιμόρφωσης στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, ενός νέου ειδικού Γραφείου επιμόρφωσης στην κεντρική υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ, μίας Κεντρικής Συντονιστικής Επιτροπής Επιμόρφωσης και τριών Περιφερειακών καθώς και η ψήφιση μίας σειράς από εκτελεστικές διοικητικές πράξεις νομοθετικού και κανονιστικού περιεχομένου.

Η μεθοδολογία που ακολουθείται στη συγκριτική διερεύνηση της οργάνωσης της

N. ΚΟΝΣΟΛΑΣ

Καθηγητής Παντείου
Πανεπιστημίου Κ.Π.Ε.

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Αθήναι, 1997

επιμόρφωσης είναι η εξής: Με βάση τα κύρια νομοθετήματα, που ίσχυσαν κατά την περίοδο αυτή για την επιμόρφωση, επιλέγονται βασικά στοιχεία - κριτήρια, που επιδρούν στην οργάνωσή της, όπως οι σκοποί, οι φορείς, οι μορφές, η νομική φύση των φορέων επιμόρφωσης, τα όργανα διοίκησης, η στελέχωση των φορέων, η υλικοτεχνική υποδομή κ.λ. και επιχειρείται η εξέλιξή τους χρονικά και θεσμικά, ώστε να φανεί ο βαθμός συγκέντρωσης, απο- συγκέντρωσης και αποκέντρωσης της διαδικασίας της επιμόρφωσης και ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη λήψη αποφάσεων. Η συγκριτική αυτή διερεύνηση γίνεται σε δύο επίπεδα: Το πρώτο αφορά στα βασικά νομοθετήματα, Ν.1566/85, Ν.1824/88, Ν.2009/92 και στο Π.Δ 250/92, που καθιερώνουν την οργανωτική δομή του συστήματος επιμόρφωσης, και δίνουν έμφαση στην οργάνωση του ΠΕΚ ως φορέα επιμόρφωσης. Το δεύτερο επίπεδο αφορά στην εφαρμογή της επιμορφωτικής πολιτικής μέσω των στρατηγικών που ακολουθήθηκαν: α) της «σχολειοποιημένης» επιμόρφωσης, και β) των «ευέλικτων» μορφών επιμόρφωσης.

1.1 Α' επίπεδο ανάλυσης: Συγκριτική διερεύνηση θεσμικού πλαισίου επιμόρφωσης (1985-92)

Η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη κινητικότητα που παρουσιάζεται για τη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής με την ψήφιση διαφόρων σχετικών νομοθετημάτων, χωρίς όμως να γίνει καμιά εφαρμογή τους πριν το από τον Σεπτέμβριο του 1992. (Μαυρογιώργος Γ. 1994: 154). Αποτελεί δηλαδή μία μακράς διάρκειας «κυφορία» της διαμόρφωσης επιμορφωτικής πολιτικής αλλά και μία προσπάθεια άσκησής της, μέσα σε ένα κλίμα που χαρακτηρίζεται αρχικά από τις κυρίαρχες πολιτικές δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ, οι οποίες από το 1981 μέχρι το 1989 ασκούν την κυβερνητική εξουσία, ενώ στη συνέχεια διαμορφώνεται ένα μεταβατικό πολιτικό κλίμα Κυβέρνησης συνασπισμού των πολιτικών δυνάμεων και, τέλος, περίοδος 1990 - 1993 κυβερνούν οι πολιτικές δυνάμεις της Νέας Δημοκρατίας. Ήταν φυσικό λοιπόν εκπαιδευτικές δυνάμεις και εκάστοτε πολιτικές ηγεσίες να βρίσκονται σε μία αδυναμία προσέγγισης των συναινετικών διαδικασιών για διαφορετικούς λόγους κάθε φορά. Στην περίπτωση του ΠΑΣΟΚ, λόγω των συμμετοχικών διαδικασιών που είχε καθιερώσει, το εκπαιδευτικό σώμα διεκδικούσε και πετύχαινε βελτίωση των όρων και των συνθηκών της επιμόρφωσης κάθε φορά που αναλάμβανε και ένας νέος Υπουργός Παιδείας, χωρίς όμως να κατορθώσει ποτέ μέσα στην πενταετία 1985- 89 την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής. Αντίθετα, στην περίπτωση της Νέας Δημοκρατίας λόγω της συγκεντρωτικής της δομής και της νομομοποιητικής διαδικασίας του εθνικού διαλόγου που αυτή ακολούθησε (ΥΠΕΠΘ), ήταν πιο εύκολο να αγνοήσει τις α-

Β' δεκαετία/Έτος 3ο/ Αρ. 10

Β' τριμηνία 1997

ΔΕΛΤΙΟΝ
ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Εκδότης:

Ιωάννης Μάνος

Υπεύθυνη ύλης:

Μάρθα Δερτιλή

Υπεύθυνη έκδ./Καλλ. επιμέλ.:

Έλση Τσούτη

Εξώφυλλο:

Άννα Κατσουλάκη

Υπεύθυνη διανομής:

Μαρία Παπαδοπούλου

ντιδράσεις του εκπαιδευτικού σώματος, τουλάχιστον στο επίπεδο σχεδιασμού της επιμορφωτικής πολιτικής, οπότε πέρασε και στην εφαρμογή για πρώτη φορά το Σεπτέμβριο του 1992 της εισαγωγικής και στη συνέχεια της περιοδικής μορφής επιμόρφωσης. Στο επίπεδο της εφαρμογής βέβαια οι έντονες αντιδράσεις του εκπαιδευτικού σώματος ανάγκασαν την πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΠΘ σε μία σειρά υπαναχωρήσεων από το συγκεντρωτικό πλαίσιο λειτουργίας της επιμόρφωσης. Δυστυχώς η περιορισμένη έκταση αυτής της εργασίας δεν επιτρέπει την αναφορά στο ιστορικό της πορείας της επιμόρφωσης μέσα από τις ομάδες εργασίας και τα σχέδια προεδρικών διαταγμάτων, (λεπτομέρειες βλ. Αν. Αθανασούλα - Ρέππα 1994), γι' αυτό θα περάσουμε κατ' ευθείαν στη συγκριτική διερεύνηση των νομοθετημάτων που ίσχυσαν κατά την περίοδο αυτή και είναι: Ν. 1566/85 και Ν. 1824/88 που ψηφίστηκαν επί ΠΑΣΟΚ και Ν.2009/92 και ΠΔ 250/92 που θεσμοθετήθηκαν επί Νέας Δημοκρατίας.

Από τα συγκριτικά στοιχεία του πίνακα 1.1 που ακολουθεί προκύπτουν τα εξής σχετικά με τους σκοπούς, τις μορφές και τους φορείς της επιμόρφωσης:

1. Οι σκοποί της επιμόρφωσης ορίζονται με τον βασικό Νόμο πλαίσιο και παραμένουν οι ίδιοι, με τις ελάχιστες τροποποιήσεις που γίνονται με το Νόμο 1824/88 σε σχέση με τους ειδικότερους σκοπούς των μορφών της επιμόρφωσης. Έτσι η περιοδική επιμόρφωση έχει ως σκοπό πέραν των άλλων και την ενημέρωση των επιμορφούμενων και με τα εκπαιδευτικά προγράμματα, ενώ τα ειδικά επιμορφωτικά προγράμματα συνδέονται και με τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και καινοτομίες. Όπως παρουσιάζονται οι σκοποί μέσα από τα σχετικά νομοθετήματα, αυτοί αναφέρονται περισσότερο σε μία λειτουργιστική - στατική αντίληψη της επιμόρφωσης και λιγότερο σε μία κριτική - απελευθερωτική διάστασή της. Είναι χαρακτηριστικές οι λέξεις που χρησιμοποιούνται κυρίως για τους νεοδιοριζόμενους: «ενημέρωση» και «προσαρμογή». Αντίθετα για τους ήδη υπηρετούντες οι τροποποιήσεις του Ν. 1824/88 δίνουν και μία άλλη διάσταση πέραν αυτής του «κονφορμισμού».

2. Οι μορφές παραμένουν σχεδόν οι ίδιες (εισαγωγική, περιοδική, ειδικά προγράμματα) εκτός από την μορφή της ετήσιας επιμόρφωσης που θεσμοθετείται με το Ν.1566/85 και απαλείφεται από τους υπόλοιπους όλες οι μορφές επιμόρφωσης που προβλέπουν οι νόμοι 1566/85 και 1824/88 είναι υποχρεωτικές, ενώ με το Ν. 2009 εισάγεται και η προαιρετική μορφή επιμόρφωσης μέσω δύο ειδικών σχολών μία στην Αθήνα και μία στη Θεσ/νίκη κατόπιν συστήματος επιλογής με διαγωνισμό. Οι ρυθμίσεις που αφορούν στον τρόπο λειτουργίας της κάθε μορφής γίνονται με πράξεις νομοθετικού και διοικητικού περιεχομένου, όπως ΠΔ και Υπουργικές αποφάσεις. Το ΠΔ 250/92 ορίζει τις λεπτομέρειες λειτουργίας της εισαγωγικής και περιοδικής επιμόρφωσης μέσα σε ένα ασφυκτικό κλίμα, «σχολαιοποιημένης» επιμόρφωσης και αξιολόγησης - βαθμολόγησης. Η πρώτη εφαρμογή αυτού του διατάγματος δημιούργησε διαμαρτυρίες εκ μέρους των εκπαιδευτικών και ανωμαλίες στη λειτουργία των σχολείων, όπως θα δούμε στη συνέχεια. Η εισαγωγική επιμόρφωση πριν από το διορισμό του εκπαιδευτικού δημιούργησε επίσης πολλά και σοβαρά προβλήματα στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. (βλ. Αν. Αθανασούλα- Ρέππα.1995:175-195). Η υποχρεωτικότητα κάποιων μορφών επιμόρφωσης και η προαιρετικότητα κάποιων άλλων είναι ένα θέμα ειδικής ανάπτυξης που σαφώς ξεφεύγει από τα όρια της εργασίας αυτής.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ
ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ:

Σκοποί - Μορφές - Φορείς

N. 1566/85	N. 1824/88	N. 2009/92	Π.Δ. 250/92
Πολιτικές δυνάμεις που θεσμοθετούν			
(ΠΑΣΟΚ) Υπ. Α. Κακλαμάνης	(ΠΑΣΟΚ) Υπ. Γ. Παπανδρέου	(Ν.Δ.) Υπ. Γ. Σουφλιάς	(Ν.Δ.) Υπ. Γ. Σουφλιάς
Σκοποί			
<p>Α. Για νεοδιοριζόμενο:</p> <p>α) ενημέρωση με αναλυτικό πρόγραμμα, διδ/κά βιβλία, διδακτική μαθημάτων και γενικότερα την εκπαιδευτική πολιτική</p> <p>β) προσαρμογή στην πραγματικότητα του σχολείου και τις γενικότερες συνθήκες προσφοράς του διδακτικού έργου με στόχο την ανανέωση και συμπλήρωση της κατάρτισής τους και την εναρμόνιση των γνώσεων και μεθόδων διδ/λίας με την εκπ/κή πραγματικότητα και την ενημέρωσή τους σε υπηρεσιακά, επιστημονικά και παιδαγωγικά θέματα.</p> <p>Β. Για ήδη υπηρετούντες:</p> <p>α) ενημέρωση στις εξελίξεις της επιστήμης, της εκπ/κής πολιτικής, (αντικ. από Ν. 1824 με εκπαιδ/κά προγράμ.) τις νέες μεθόδους διδ/λίας, και της αξιολόγησης,</p> <p>β) της ανάπτυξης της ικανότητάς τους και την πληρέστερη κατάρτισή τους με στόχο την ανταπόκριση στις μεταβαλλόμενες συνθήκες εκπ/σης και την αποτελεσματικότερη άσκηση του έργου τους,</p> <p>Γ. Χωρίς διάκριση και για τις δύο παραπάνω Περιπτώσεις νεοδιοριζομένων και μη:</p> <p>α) ενημέρωση εκπαιδευτικών σε σημαντικά εκπαιδευτικά θέματα με νέα αντικείμενα, σε μαθήματα, μέτρα και θεσμούς (και εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και καινοτομίες, συμπληρ. Ν.1824/88)</p> <p>β) η προετοιμασία τους για άσκηση νέων καθηκόντων.</p>			
Μορφές - Διάρκεια			
<p>1. Εισαγωγική (πριν την ανάληψη διδ/κών καθηκόντων)</p> <p>2. Ετήσια (για όσους συμπλ. 5ετία, με Παράλ. Άσκηση διδ/κών καθηκόντων)</p> <p>3. Περιοδικές (Περιφερειακά ή Πανελλαδικά)</p> <p>4. Άλλες μορφές για εξυπηρέτηση εκπ/κών αναγκών,</p> <p>(Όλες οι μορφές επιμόρφωσης είναι υποχρεωτικές).</p>	<p>1. Εισαγωγική</p> <p>2. Περιοδική</p> <p>3. Ειδικά επιμορφωτικά προγράμματα βραχείας διάρκειας</p> <p>4. Άλλες μορφές για εξυπηρέτηση εκπ/κών αναγκών</p> <p>(Όλες οι μορφές επιμόρφωσης είναι υποχρεωτικές)</p>	<p>1. Εισαγωγική</p> <p>2. Περιοδική</p> <p>3. Ειδικά επιμορφωτικά προγράμματα βραχείας διάρκειας</p> <p>(Όλες οι παραπάνω μορφές επιμόρφωσης είναι υποχρεωτικές)</p> <p>Καθιερώνονται επί πλέον και μορφές προαιρετικής επιμόρφωσης στις οποίες συμμετέχουν εκπαιδευτικοί Α/μιας και Β/μιας εκπαίδευσης κατόπιν διαγωνισμού.</p>	<p>1. Εισαγωγική (μέχρι 4 μηνών)</p> <p>2. Περιοδική μέχρι 3 μηνών</p> <p>Ειδικά επιμορφωτικά προγράμματα (10 έως 100 ώρες και ως 200 για ειδική αγωγή). (Εφαρμογή Ν. 2009/92, μορφές υποχρεωτικής επιμόρφωσης)</p>

Φορείς			
1. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο 2. Περιφ. Επιμ. Κέντρα (ΠΕΚ) Για Τεχνολογικές Ειδικότητες 1. ΠΑΤΕΣ 2. Δημόσιες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις	1. Σχολ. Μονάδες 2. ΠΕΚ 3. ΑΕΙ 4. ΤΕΙ 5. ΠΑΤΕΣ	1. Σχολ. Μονάδες 2. ΠΕΚ 3. ΑΕΙ 4. ΤΕΙ 5. ΠΑΤΕΣ 6. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Για προαιρετική επιμόρφωση μπορούν να ιδρύονται ειδικές σχολές μία στην Αθήνα και μία στη Θεσ/νίκη.	Είναι οι ίδιοι φορείς του Ν. 2009 αλλά δίνεται έμφαση στην οργάνωση του ΠΕΚ.

Πηγή: Σχετικά νομοθετήματα. Επεξεργασία: Αναστ. Αθανασούλα - Ρέππα

3. Οι φορείς της επιμόρφωσης διαφοροποιούνται και στα τρία βασικά νομοθετήματα ως εξής: ο ιδρυτικός νόμος 1566/85 ορίζει ως φορείς το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (ΠΕΚ), και για τις τεχνολογικές ειδικότητες την ΠΑΤΕΣ/ΣΕΛΕΤΕ και Δημόσιες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις. Ο Ν.1824/88 απαλείφει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τις δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις και προσθέτει τις Σχολικές μονάδες, τα ΑΕΙ και Τα ΤΕΙ επί πλέον των ΠΕΚ και της ΠΑΤΕΣ. Ο Ν. 2009/92 συμπληρώνει τον προηγούμενο και προσθέτει στους φορείς ξανά το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Όμως, αν και αναφέρονται οι διάφοροι φορείς, ειδική μέριμνα λαμβάνεται μόνο για το νεοσύστατο φορέα το ΠΕΚ, ο οποίος στη συνέχεια εμφανίζεται μάλιστα ως αποκλειστικός και συντονιστικός όλων των άλλων. Ειδικότερα το άρθρο 13 του ΠΔ 250 /92 προβλέπει τον τρόπο άσκησης του επιμορφωτικού έργου στο ΠΕΚ καθώς και τη συνεργασία του με άλλους φορείς όπως το Π.Ι, τα ΑΕΙ,ΤΕΙ κ.λ. Η παρουσία ή μη του ΠΙ ως φορέα επιμόρφωσης στα διάφορα νομοθετήματα συνδέεται με βασικότερα θέματα ελέγχου της επιμορφωτικής διαδικασίας που θα τα συναντήσουμε και στα όργανα διοίκησης των ΠΕΚ.

Από τα συγκριτικά στοιχεία του πίνακα 1.2 προκύπτουν τα παρακάτω για τη νομική μορφή και τη διοίκηση των ΠΕΚ, τα οποία όπως προαναφέραμε καθιερώνονται ως οι κυρίαρχες μονάδες άσκησης και εφαρμογής της επιμόρφωσης.

1. Η νομική μορφή του ΠΕΚ εξελίσσεται από ακαθόριστη μορφή δημόσιας υπηρεσίας στον ιδρυτικό Νόμο, σε ΝΠΔΔ με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια στον Ν. 1824/88 και τέλος καταλήγει σε αυτοτελή δημόσια υπηρεσία υπαγομένη απευθείας στον Υπουργό Παιδείας και με ιεραρχική σχέση μόνο προς τις κεντρικές υπηρεσίες, με το Ν.2009/92. Δηλαδή στην ουσία τα ΠΕΚ είναι κεντρικές υπηρεσίες που εδρεύουν στην περιφέρεια με όλα τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που αυτό συνεπάγεται για την ευέλικτη ανάπτυξη της επιμόρφωσης. Θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι και η μία περίπτωση (ΝΠΔΔ) και η άλλη (αυτοτελής υπηρεσία υπαγομένη απευθείας

στον υπουργό) δεν μπορούν να καλύψουν στο αρχικό - πιλοτικό στάδιο τις λειτουργικές διαδικασίες της επιμορφωτικής διαδικασίας. Στην πρώτη περίπτωση θα υπήρχε μεν οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια του ΝΠΔΔ, γεγονός που σημαίνει, ότι αναπτύσσεται μία αυτονομία και ευελιξία για καινοτόμες δράσεις στην επιμόρφωση και συμμετοχή του εκπαιδευτικού σώματος στη λήψη αποφάσεων καθώς και οικονομική αυτοτέλεια, πλην όμως από την άλλη θα δημιουργούσε προβλήματα στις βασικές αρχές της επιμόρφωσης και στο πλήθος των Δ.Σ των ΠΕΚ. Γιατί στα εν λόγω νομικά πρόσωπα εκείνοι που ασκούν τη διοικητική εξουσιαστική δράση δεν είναι όργανα του νομικού προσώπου της πολιτείας (όπως συμβαίνει με την αποκέντρωση) αλλά του μερικότερου νομικού προσώπου του ΠΕΚ, που έχει περιβληθεί τη δοτή κρατική εξουσία. Δηλαδή η εξουσία δεν ανήκει στα ΝΠΔΔ «ως ίδιον δικαίωμα» αλλά «κατά παροχήν», που σημαίνει, ότι η πολιτεία παραχωρεί κατά ένα ορισμένο τμήμα την εξουσία αυτή με περιορισμούς που η ίδια βάζει. Επομένως, μπορεί η πολιτεία να ελαττώσει ή και να άρει τελείως την εξουσία αυτή (Γ. Παπαχατζή, 1991:285-287).

Στη δεύτερη περίπτωση η συγκεντρωτική μορφή της αυτοτελούς δημόσιας υπηρεσίας που υπάγεται απ' ευθείας στον Υπουργό δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στη λήψη αποφάσεων, αφού η εφαρμογή της επιμόρφωσης αφορά στο σύνολο των εκπαιδευτικών που βρίσκονται στην επικράτεια, γεγονός που σημαίνει, ότι τις τοπικές ανάγκες για επιμόρφωση τις γνωρίζουν καλύτερα όσοι τις βιώνουν. Επομένως η αποτελεσματικότερη ίσως λύση να είναι το αποκεντρωτικό σύστημα με αποφασιστικές αρμοδιότητες σε κάθε ΠΕΚ, το οποίο θα είναι ανεξάρτητη αποκεντρωμένη υπηρεσία που θα ακολουθεί ιεραρχικά το σύστημα περιφερειακής διοίκησης και θα υπάγεται στο Γενικό Γραμματέα κάθε διοικητικής περιφέρειας. (Κ. ΓΕ. Αθανασόπουλος, 1995:14-22)

2. Τα όργανα διοίκησης του ΠΕΚ ακολουθούν την εξέλιξη της νομικής μορφής του. Έτσι από την επιτροπή διοίκησης, περνούμε στο 5μελές Διοικητικό Συμβούλιο και στη συνέχεια στο 5μελές Συντονιστικό Συμβούλιο. Αξίζει να σημειωθεί η εξέλιξη της ιδιότητας των μελών του συλλογικού οργάνου διοίκησης του ΠΕΚ, όπως προβλέφθηκε στους ισχύοντες νόμους. Ως διευθυντής- πρόεδρος της επιτροπής διοίκησης του ΠΕΚ στον ιδρυτικό Νόμο προβλεπόταν μόνο Σχολικός Σύμβουλος και ως υποδιευθυντής εκπαιδευτικός της Α/μίας ή Β/θμίας εκπαίδευσης, ενώ μέλη της ήταν Σχολικοί Σύμβουλοι και διδάσκοντες στο ΠΕΚ. Το γεγονός αυτό σηματοδοτούσε, ότι η οργάνωση και διοίκηση της επιμόρφωσης είναι υπόθεση των ίδιων των εκπαιδευτικών. Στο Ν. 1824/88 ως διευθυντής του ΠΕΚ προβλέπεται όχι πρόσωπο που προέρχεται από τη βάση του εκπαιδευτικού σώματος της της βαθμίδας που αναφέρεται η επιμόρφωση, αλλά από την κορυφή της επιστημονικής ιεραρχίας των πανεπιστημιακών, Καθηγητής ή Αν. Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος ή τομέα ΑΕΙ. Δόθηκε δηλαδή έμφαση στην ακαδημαϊκή, επιστημονική και ερευνητική αναβάθμιση του φορέα της επιμόρφωσης μέσω της τυπικής νομιμοποίησης της ιεραρχίας. Υποδιευθυντές ορίζονται δύο σχολικοί σύμβουλοι ένας για κάθε βαθμίδα και μέλη δύο εκπ/κοί, που ορίζονται από τις οικείες δευτεροβάθμιες οργανώσεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ
ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ:

Νομική μορφή - Διοίκηση ΠΕΚ

N. 1566/85	N. 1824/88	N. 2009/92	Π.Δ. 250/92
Πολιτικές δυνάμεις που θεσμοθετούν			
(ΠΑΣΟΚ) Υπ. Α. Κακλαμάνης	(ΠΑΣΟΚ) Υπ. Γ. Παπανδρέου	(Ν.Δ.) Υπ. Γ. Σουφλιάς	(Ν.Δ.) Υπ. Γ. Σουφλιάς
Νομική μορφή ΠΕΚ			
Ακαθόριστη	Ν.Π.Δ.Δ. με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια,	Αυτοτελής δημόσια Υπηρεσία υπαγόμενη απ' ευθείας στον Υπουργό Παιδείας,	η ίδια (εφαρμογή του Ν. 2009/92)/
Διοίκηση ΠΕΚ			
Επιτροπή διοίκησης ακαθορίστου αριθμού σύνθεσης. Συγκροτείται με τη συμμετοχή σχολικών συμβούλων περιοχής και διδ/ντων στα ΠΕΚ	Διοικητικό Συμβούλιο (Πενταμελές).	Συντονιστικό Συμβούλιο (Πενταμελές),	Συντονιστικό Συμβούλιο (Πενταμελές)
Διευθυντής-Πρόεδρος			
Διευθυντής Σχολικός Σύμβουλος.	Πρόεδρος Καθηγητής ή Αν. Καθηγητής Παιδ. Τμήματος ή Παιδ. Τομέα ΑΕΙ,	Διευθυντής ΠΕΚ ως Πρόεδρος Συντονιστ. Συμβουλίου Καθηγ. ή Αν. Καθηγ. ΑΕΙ ή Πάρεδρος Π.Ι. ή Σχολ. Σύμβουλος,	Εφαρμογή του Ν. 2009/92
Υποδιευθυντές			
Υποδιευθυντής: Εκπ/κός Α/θμιας ή Β/θμιας Εκπ..	Υποδιευθυντές: Δύο σχολ. Σύμβουλοι ένας για κάθε βαθμίδα, μέλη του Δ.Σ.	Υποδιευθυντές: Δύο σχολ. Σύμβουλοι ένας για κάθε βαθμίδα, μέλη του Συντονιστικού Συμβουλίου.	Υποδιευθυντές: Εφαρμογή του Ν. 2009/88
Μέλη			
Σχολ. Σύμβουλοι και διδάσκοντες στο ΠΕΚ	Δύο εκπ/κοί που ορίζονται από τις οικείες δευτεροβάθμιες οργανώσεις,	Δύο εκπρόσωποι διδασκόντων του ΠΕΚ που ορίζονται από την γενική συνέλευση διδασκόντων ΠΕΚ.	Δύο εκπρόσωποι διδασκόντων του ΠΕΚ που ορίζονται από την γενική συνέλευση διδασκόντων ΠΕΚ (εφαρμογή του Ν. 2009/88)

Γραμματειακή υποστήριξη			
Γραμματέας: διοικητικός υπάλληλος αποσπασμένος εκπαιδευτικός	Γραμματέας: διοικητικός υπάλληλος ή αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί και από ένας δακτυλογράφος, κλητήρας, τεχνίτης συντήρησης,	Γραμματέας: διοικητικός υπάλληλος ή αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί και διοικητικοί υπάλληλοι και από ένας δακτυλογράφος, κλητήρας, τεχνίτης συντήρησης,	Γραμματέας: διοικητικός υπάλληλος ή αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί και διοικητικοί υπάλληλοι και από ένας δακτυλογράφος, κλητήρας, τεχνίτης συντήρησης,
Κάλυψη δαπανών			
(δαπάνες λειτουργίας χώρων ΠΕΚ), από δημοτική ή κοινοτική αρχή	(Δαπάνες λειτουργίας ΠΕΚ). Με επιχορηγήσεις του προϋπολογισμού εξόδων του ΥΠΕΠΘ και των οικείων νομαρχιών, και τη στήριξη του ΕΚΤ	Ίδια με του Ν. 1824/88	Εφαρμογή της κείμενης Νομοθεσίας των προηγούμενων νόμων Ν. 1824/88 και Ν. 2009/92
Υλικοτεχνική υποδομή			
		Τα ΠΕΚ στεγάζονται σε κτίρια των σχολικών μονάδων ή των παιδαγωγικών ακαδημιών και των σχολών νηπιαγωγών που έχουν περιέλθει στον ΟΣΚ ή σε άλλα που πληρούν τις αντίστοιχες προϋποθέσεις	Εφαρμογή του Ν. 2009/92, και επιπλέον: Σε κάθε ΠΕΚ οργανώνονται βιβλιοθήκες, σπουδαστήρια και εργαστήρια
Αξιολόγηση έργου ΠΕΚ			
			Ανάθεση από ΥΠΕΠΘ στο ΠΙ ή σε ερευνητικό ίδρυμα την αξιολόγηση του έργου των ΠΕΚ σε εθνικό επίπεδο.

Πηγή: σχετικά νομοθετήματα. **Επεξεργασία:** Αν. Αθανασούλα - Ρέππα

Παρατηρούμε λοιπόν, ότι η ιεραρχική πυραμίδα είναι αντεστραμμένη στα δύο μοντέλα που μόλις περιγράφηκαν. Στο πρώτο συναντούμε τον εκπαιδευτικό στην κορυφή της ιεραρχίας και τον πανεπιστημιακό στη βάση, ενώ στο δεύτερο συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο, στην κορυφή βρίσκεται ο πανεπιστημιακός και στη βάση ο εκπαιδευτικός. Η διαφοροποίηση αυτή εξισορροπείται στον επόμενο Νόμο 2009/92, ο οποίος και ισχύει με τη δυνατότητα διακριτικής ευχέρειας που προβλέπει να μπορούν δηλαδή να είναι διευθυντές ΠΕΚ, Καθηγητής ή Αν. Καθηγητής ΑΕΙ ή πάρεδρος Π.Ι

ή Σχολικός Σύμβουλος, υποδιευθυντές δύο σχολικοί σύμβουλοι ένας για κάθε βαθμίδα και μέλη εκπρόσωποι των διδασκόντων των ΠΕΚ που ορίζονται από τη Γ.Σ διδασκόντων σ' αυτό και είναι εκπαιδευτικοί ένας της πρωτοβάθμιας και ένας της δευτεροβάθμιας. Γραμματέας του Συντονιστικού Συμβουλίου ορίζεται ο γραμματέας του ΠΕΚ. Στο σχήμα διοίκησης μπορούμε να αντιπαραβάλλουμε και τους φορείς της επιμόρφωσης, όπως εξελίχθηκαν διαχρονικά μέσα από τα σχετικά νομοθετήματα για να διαμορφώσουμε πιο σαφή αντίληψη για τον έλεγχο της επιμορφωτικής διαδικασίας.

3. Η γραμματειακή υποστήριξη του ΠΕΚ γίνεται αρχικά (Ν.1566/85) με την πρόσληψη ενός διοικητικού υπαλλήλου ως γραμματέα του ΠΕΚ και σε περίπτωση έλλειψης ή αυξημένων διοικητικών εργασιών αποσπάται εκπαιδευτικός. Ο Ν.1824/88 διευρύνει την γραμματειακή υποστήριξη του ΠΕΚ εκτός από το γραμματέα, με ένα δακτυλογράφο, ένα κλητήρα, και ένα τεχνικό συντήρησης. Ισχύει και εδώ η πρόβλεψη, ότι αν δεν υπάρχουν διοικητικοί ή οι διοικητικές εργασίες είναι αυξημένες, να αποσπώνται εκπαιδευτικοί στο ΠΕΚ. Ο Ν.2009/92 διατηρεί τη συγκεκριμένη διάταξη και τη συμπληρώνει, ότι μπορούν να αποσπώνται εκτός των εκπαιδευτικών και διοικητικοί υπάλληλοι. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονίσουμε, ότι αν η λειτουργία των ΠΕΚ γίνει σε μόνιμη και σταθερή βάση ως αποκεντρωμένη υπηρεσία είναι απαραίτητη η γραμματειακή υποστήριξη τουλάχιστον με ένα πυρήνα μόνιμου προσωπικού για τα τρέχοντα θέματα, που θα προέρχεται από το σώμα των διοικητικών υπαλλήλων, ώστε οι αποσπάσεις των εκπαιδευτικών να καλύπτουν διδακτικές και ερευνητικές ανάγκες που θα αποφέρουν αποτελεσματικότερο και παραγωγικότερο έργο.

4. Η κάλυψη των δαπανών των χώρων λειτουργίας των ΠΕΚ γίνεται από τη δημοτική ή κοινοτική αρχή στο Ν.1566/85 ενώ στη συνέχεια με τους μεταγενέστερους νόμους προβλέπεται οι δαπάνες λειτουργίας των ΠΕΚ να καλύπτονται με επιχορηγήσεις από τον προϋπολογισμό εξόδων του ΥΠΕΠΘ και των οικείων νομαρχιών. Η χρηματοδότηση γίνεται και με την υποστήριξη του ΕΚΤ. Γίνεται σαφές ότι ανάλογα με τη νομική μορφή που παίρνει το ΠΕΚ και την πρόοδο που γίνεται στο β' βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης, η χρηματοδότηση του ΠΕΚ τόσο για τις δαπάνες των χώρων λειτουργίας όσο και για τις υπόλοιπες λειτουργικές δαπάνες ακολουθεί ρυθμίσεις που ακόμα βρίσκονται σε εξέλιξη και πιθανόν σε σύγκριση αρμοδιοτήτων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών..

5. Υλικοτεχνική υποδομή. Ο Ν.2009/92 προβλέπει τη στέγαση των ΠΕΚ σε κτήρια των σχολικών μονάδων Α/θμιας ή Β/θμιας εκπαίδευσης, ή σε κτίρια των πρώην Παιδαγωγικών Ακαδημιών και Σχολών Νηπιαγωγών που έχουν παραχωρηθεί στον ΟΣΚ ή άλλα κτίρια που πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις. Σύμφωνα με το ΠΔ 250/92 σε κάθε ΠΕΚ οργανώνονται και λειτουργούν βιβλιοθήκες, σπουδαστήρια και εργαστήρια για τις ανάγκες του διδακτικού προσωπικού και των επιμορφούμενων. Ως δημόσια υπηρεσία το ΠΕΚ εξοπλίζεται με την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή, (γραφεία, τηλέφωνα κ.λ.). Η στέγαση των ΠΕΚ σε κτήρια σχολικών μονάδων δημιουργήσε προβλήματα τόσο στα ίδια τα ΠΕΚ όσο και στα σχολεία. (βλ. Αν. Αθανασούλα - Ρέππα 1995:178-179). Η προοπτική θα πρέπει να είναι η στέγαση τόσο των διοικητικών υπηρεσιών όσο και των χώρων διδασκαλίας των ΠΕΚ σε κτήρια τέτοια και με υ-

λικοτεχνική υποδομή τέτοια που να αποτελεί κίνητρο και το ίδιο το δομημένο και τεχνικό περιβάλλον για μάθηση. Αυτό μπορεί να διευθετηθεί μόνο με τη σύμπραξη της τοπικής αυτοδιοίκησης και την πολλαπλή χρήση των διάφορων χώρων. (π.χ πνευματικά κέντρα, δημοτικά ωδεία κ.λπ.).

6. Η στήριξη του επιμορφωτικού έργου του ΠΕΚ γίνεται από το τμήμα επιμόρφωσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, τις αρμόδιες διευθύνσεις του ΥΠΕΠΘ, (κεντρικές και περιφερειακές), εθνικούς και διεθνείς οργανισμούς. Ακόμα προβλέπεται (αρθ. 14. ΠΔ 250/92) ότι για τη στήριξη του έργου μπορεί να αποσπώνται στα ΠΕΚ δύο εκπ/κοί ένας από κάθε βαθμίδα, στους οποίους θα ανατίθεται από το Τμήμα Ερευνών - Τεκμηρίωσης και Επαγγελματικής Τεχνολογίας του Π.Ι. σε συνεργασία με το Συντονιστικό Συμβούλιο του ΠΕΚ, έργο εκπαιδευτικής έρευνας σε επίπεδο ΠΕΚ και διδασκαλία σχετικών μαθημάτων. Η αξιολόγηση του έργου του ΠΕΚ σε εθνικό επίπεδο με βάση το ΠΔ 250/92, γίνεται με ανάθεση από το ΥΠΕΠΘ στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι) ή σε ερευνητικό Ίδρυμα. Κατά την άποψή μας αφού το Π.Ι εμπλέκεται στην ουσία με το τμήμα επιμόρφωσης στην επιμορφωτική διαδικασία η αξιολόγηση που θα κάνει θα πρέπει να θεωρείται αυτονόητη και εσωτερική. Αντίθετα για αντικειμενικότερη κρίση θα πρέπει να υπάρχουν και εξωτερικοί αξιολογητές του έργου των ΠΕΚ.

Από τα συγκριτικά στοιχεία του πίνακα 1.3 προκύπτουν τα ακόλουθα σχετικά με το διδακτικό προσωπικό των ΠΕΚ και την αξιολόγηση των επιμορφούμενων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ: Διδακτικό προσωπικό - Επιμορφούμενοι

N. 1566/85	N. 1824/88	N. 2009/92	Π.Δ. 250/92
<i>Πολιτικές δυνάμεις που θεσμοθετούν</i>			
(ΠΑΣΟΚ) Υπ. Α. Κακλαμάνης	(ΠΑΣΟΚ) Υπ. Γ. Παπανδρέου	(Ν.Δ.) Υπ. Γ. Σουφλιάς	(Ν.Δ.) Υπ. Γ. Σουφλιάς
<i>Διδακτικό προσωπικό</i>			
1. Ειδικοί Επιστήμονες 2. Μέλη ΔΕΠ/ΑΕΙ 3. Εκπ/κό προσωπικό ΤΕΙ 4. Σχολ. Σύμβουλοι 5. Εκπ/κοί δημ. Εκπ/σης 6. Δημόσιοι υπάλληλοι 7. Ιδιώτες	Ίδιο με του Ν. 1566/85	Ίδιο με του Ν. 1566/85	Εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας Ν. 1566/85. Η σχέση εργασίας είναι με ωριαία αντιμισθία ή με ολική ή μερική απόσπαση για τους εκ/κούς του δημοσίου. Οι εκ/κοί με ολική απόσπαση έχουν 12 ώρες εβδομαδιαίας διδ/λίας.

Ορισμός διδακτικού προσωπικού			
Με απόφαση της Επιτροπής Διοίκησης του ΠΕΚ	Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΠΕΚ	Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας μετά γνώμη του Συντονιστικού Συμβουλίου ΠΕΚ	Εφαρμογή Ν. 2009/92
Αξιολόγηση Επιμορφούμενων			
			Οι εκπ/κοί αξιολογούνται ως προς: 1. την ενεργό συμμετοχή στις επιμορφ. Δραστηριότητες, 2. την ικανότητα για προετοιμασία, οργάνωση και διεξαγωγή διδασκαλίας, 3. τις ατομικές συλλογικές εργασίες, 4. την επίδοσή τους σε γραπτές εξετάσεις
Κλίμακα αξιολόγησης			
			Δεκαβάθμια αριθμ/τική 1-10
Σχετικά με αξιολόγηση υπάρχει και το Π.Δ. 101 του 1994 τροποποιητικό του 250/92 με το οποίο καταργούνται οι γραπτές εξετάσεις στα γενικά μαθήματα και στα μαθήματα ειδικότητας.			
Πιστοποιητικό			
			Με την ολοκλήρωση του προγράμματος χορηγείται πιστοποιητικό παρακολούθησης.

Πηγή: Σχετικά νομοθετήματα. Επεξεργασία: Αθανασούλα - Ρέπλα Αναστασία

1. Διδακτικό προσωπικό. Η σύνθεση του διδακτικού προσωπικού που στελεχώνει τα ΠΕΚ είναι ίσως και το μόνο σταθερό στοιχείο σε όλες τις μέχρι στιγμής θεσμικές ρυθμίσεις. Διαφέρει μόνο ο τρόπος ορισμού τους ανάλογα με τη νομική μορφή του ΠΕΚ, π.χ στο Ν.1566/85 ορίζεται με απόφαση της Επιτροπής Διοίκησης του ΠΕΚ, στη συνέχεια με απόφαση ΔΣ ΠΕΚ και τέλος με απόφαση του Υπουργού Παιδείας μετά γνώμη του Συντονιστικού Συμβουλίου ΠΕΚ. Διδάσκοντες μπορεί να είναι: Ειδικοί επιστήμονες, μέλη ΔΕΠ/ΑΕΙ, εκπαιδ/κο προσωπικό ΤΕΙ, Σχολ. Σύμβουλοι, Εκπαιδευτικοί δημοσ. Εκπαίδευσης, Δημόσιοι υπάλληλοι και ιδιώτες.

Από την αναφορά στο διδακτικό προσωπικό παρατηρούμε ότι απουσιάζει η ειδική μνεία στα μέλη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, καθώς και στο εκπαιδευτικό προσωπικό της ΣΕΛΕΤΕ παρότι και οι δύο φορείς αναφέρονται στον αρχικό νόμο 1566/85 ως

φορείς επιμόρφωσης (βλ. Πίνακα 1.1). Θα μπορούσε να θεωρηθεί το γεγονός ως απλή παράλειψη και όχι ως εσκεμμένη, αφού η πορεία έδειξε ότι τα μέλη του Π.Ι. συμμετείχαν στις επιμορφωτικές δραστηριότητες. Δυστυχώς δεν έχουμε διαθέσιμα στοιχεία που να μας επιτρέπουν να υποστηρίξουμε το ίδιο ή κάτι άλλο για τη ΣΕΛΕΤΕ, γι' αυτό απλώς το αναφέρουμε ως μία συγκεκριμένη παράλειψη. Η δυνατότητα πρόσληψης ως διδασκόντων στο ΠΕΚ ατόμων από ένα ευρύ φάσμα ακαδημαϊκών, τεχνοκρατών και εμπειρογνομόνων, προσδίδει στην επιμόρφωση μεγαλύτερα εχέγγυα για αποτελεσματικότερη δράση, με την προϋπόθεση βέβαια ότι η επιλογή γίνεται με κριτήριο την ικανότητα του διδάσκοντος και τις συγκεκριμένες ανάγκες που καλείται να καλύψει.

2. Αξιολόγηση επιμορφούμενων. Το Π.Δ 250/92 το οποίο όπως και αλλού αναφέραμε είναι το εκτελεστικό διάταγμα για την επιμόρφωση, προβλέπει στις ρυθμίσεις λειτουργίας του προγράμματος εισαγωγικής και περιοδικής επιμόρφωσης μεταξύ άλλων το Αναλυτικό πρόγραμμα, το οποίο θα αναπτύξουμε στη συνέχεια και την αξιολόγηση των επιμορφούμενων. Από τα στοιχεία του πίνακα 1.3 φαίνονται τα σημεία αξιολόγησης καθώς και η χορήγηση με το πέρας των προγραμμάτων πιστοποιητικό παρακολούθησης. Η κλίμακα αξιολόγησης είναι δεκαβάθμια (1-10) και οι εκπαιδευτικοί υποχρεούνται σε γραπτές εξετάσεις και υποχρεωτική παρακολούθηση. Τα δύο τελευταία σημεία ήταν τα επίμαχα σημεία τριβής μεταξύ πολιτικής ηγεσίας του ΥΠΕΠΘ και εκπαιδευτικού σώματος. Γι' αυτό και με την ανάληψη εκ νέου της εξουσίας από το ΠΑΣΟΚ έγινε τροποποίηση αυτών των σημείων με το Π.Δ 101/94. Με το τροποποιητικό διάταγμα δεν χορηγείται πλέον πιστοποιητικό αλλά απλή βεβαίωση παρακολούθησης με το πέρας του προγράμματος, δεν γίνονται γραπτές εξετάσεις και ρυθμίζεται το θέμα των αδικαιολόγητων και δικαιολογημένων απουσιών. Θα μπορούσε κανείς να σταθεί αρκετά στο θέμα της διαφοράς μεταξύ πιστοποιητικού και βεβαίωσης και στις συνέπειες που έχει η κάθε μία μορφή πιστοποίησης από τις παραπάνω για την ανάπτυξη και εξέλιξη των εκπαιδευτικών ως επαγγελματιών. Δυστυχώς όμως στόχος μας στην εργασία αυτή δεν είναι η λεπτομερής ανάλυση των επί μέρους στοιχείων της εκπαιδευτικής επιμορφωτικής πολιτικής αλλά ο εντοπισμός και η ανάδειξή τους για παραπέρα προβληματισμό και βελτίωση, επομένως και το θέμα αυτό μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ειδικής εργασίας στα πλαίσια μάλιστα των προσπαθειών πιστοποίησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Από τη συνοπτική παρουσίαση της θεσμικής οργάνωσης της επιμόρφωσης όπως παρουσιάζεται μέσα από τα βασικά νομοθετήματα, προκύπτει ότι αυτή περνάει από συγκεκριμένα στάδια συγκεντρωτικών και αποκεντρωτικών ρυθμίσεων ανάλογα με τις πολιτικές δυνάμεις που θεσμοθετούν κάθε φορά. Η μεγάλη πορεία αναζήτησης του λόγου και του οράματος της επιμορφωτικής πολιτικής, που ξεκίνησε από την αρχή της δεκαετίας του '80 με πρωτοπόρες τις συνδικαλιστικές οργανώσεις (Νούτσος Χ. 1986:88), αυτοπαγιδεύτηκε μετά την πολιτική αποδυνάμωσή τους (Βεργίδης Δ.1995:486) και σε πολλές περιπτώσεις άσκοπη αυτοανάλωσή τους και, τέλος, ανακόπηκε βίαια θα έλεγε κανείς κάτω από την επιβολή της νεοφιλελεύθερης εκπαιδευτικής πολιτικής και την πίεση της εκταμίευσης των αναλογούντων κονδυλίων από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.2. Β' Επίπεδο Ανάλυσης. Συγκριτική διερεύνηση στρατηγικών εφαρμογής της επιμορφωτικής πολιτικής

Ι. Στρατηγική των συγκεντρωτικών ρυθμίσεων, «σχολειοποιημένη» επιμόρφωση (1992 - 1994)

Από τον Αύγουστο του 1992 και μετά ψηφίζονται μία σειρά κανονιστικών διοικη-

τικών νομοθετικών και κανονιστικών πράξεων, με εξουσιοδότηση των ισχυόντων νόμων, (1566/85, 1824/88 και 2009/92), που αφορούν σε θέματα Ίδρυσης, Οργάνωσης και Λειτουργίας των Περιφερειακών Επιμορφωτικών Κέντρων (ΠΕΚ), τα οποία αναδεικνύονται και οι μόνοι φορείς επιμόρφωσης για την πρώτη τουλάχιστον περίοδο λειτουργίας της επιμόρφωσης. Κυριότερο νομοθέτημα θεωρείται το Π.Δ 250/92, το οποίο ρυθμίζει σχεδόν όλες τις λεπτομέρειες της επιμόρφωσης, μορφές, τρόπος και διαδικασία πρόσκλησης των υποψηφίων για εισαγωγική και περιοδική επιμόρφωση, θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των ΠΕΚ, καθώς και αρμοδιότητες των οργάνων τους, αναλυτικά προγράμματα, αξιολόγηση επιμορφούμενων, πιστοποίηση κ.λ. Αρκετά από τα θιγόμενα θέματα εξετάστηκαν στην προηγούμενη συγκριτική παρουσίαση και ο χώρος είναι σαφές ότι δεν επαρκεί για επί πλέον ανάλυσή τους. Επομένως θα σταθούμε συνοπτικά σε θέματα που αφορούν στον τρόπο που εφαρμόστηκε η επιμόρφωση κατά την περίοδο 1992-94 και στην κριτική που ασκήθηκε στον τρόπο αυτό. Ιδιαίτερη δε συγκριτική παρουσίαση θα γίνει στο αναλυτικό πρόγραμμα της εισαγωγικής και περιοδικής επιμόρφωσης.

Όπως και προηγούμενα τονίστηκε, η επιμόρφωση εφαρμόστηκε στα ΠΕΚ από το Σεπτέμβριο του 1992 από τις ίδιες πολιτικές δυνάμεις της Ν.Δ. που θέσπισαν και τα τελευταία τροποποιητικά νομοθετήματά της (βλ. Σχετικούς πίνακες που προηγήθηκαν). Η λειτουργική οργάνωση της επιμόρφωσης ρυθμίζεται στο εθνικό επίπεδο από την Κεντρική Υπηρεσία του ΥΠΕΠΕΘ και στο περιφερειακό εφαρμόζεται από τα ΠΕΚ, τα οποία απλώς είναι διεκπεραιωτές των κεντρικών ρυθμίσεων, αφού τα πάντα, προγράμματα, προσωπικό, διαδικασίες λειτουργίας κ.λ. επιβάλλονται υποχρεωτικά από το κέντρο. Τόσο η εισαγωγική (διάρκειας μέχρι 4 μηνών) όσο και η περιοδική (διάρκειας μέχρι 3 μηνών) μορφή επιμόρφωσης ήταν υποχρεωτικές για τους εκπαιδευτικούς και μάλιστα η εισαγωγική αποτελεί επί πλέον και προσόν διορισμού για τους εκπαιδευτικούς που διορίζονται μετά το 1993. Η διαδικασία πρόσκλησης είναι αρκετά πολύπλοκη και δημιουργεί προβλήματα και αντιδράσεις στους εκπαιδευτικούς, αφού η μη απόκτηση του πιστοποιητικού εισαγωγικής ή περιοδικής επιμόρφωσης αποκλείει αυτόματα τους μεν πρώτους από το διορισμό, τους δε δεύτερους από την επαγγελματική εξέλιξη.

Αρχικά λειτούργησαν 14 και στη συνέχεια 16 ΠΕΚ, με ένα σύστημα «στρατολόγησης» των εκπαιδευτικών και «σχολειοποιημένης» μορφής, όχι μόνο γιατί στεγάστηκαν στα κτήρια σχολικών μονάδων, αλλά και γιατί η όλη εκπαιδευτική διαδικασία που ακολουθήθηκε στηριζόταν στο σχολικό πρότυπο, που κατευθυνόταν κεντρικά. Υπήρχαν πολλά «μαθήματα» σε λίγο χρόνο υποχρεωτικά για όλους, που ούτε εμβάθυνση επέτρεπαν ούτε τις πραγματικές ανάγκες των εκπαιδευτικών υπηρετούσαν. (βλ. Πίνακα 2 που ακολουθεί). Από τα στοιχεία του πίνακα αυτού παρατηρούμε ότι οι γνωστικές περιοχές και τα αντικείμενα είναι σχεδόν ίδια μεταξύ εισαγωγικής και περιοδικής επιμόρφωσης εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (αν και το ίδιο ισχύει και για την πρωτοβάθμια) και ότι η διαφοροποίησή τους βρίσκεται στην κατανομή των ωρών. Έτσι τα γενικά μαθήματα στην εισαγωγική μορφή καλύπτουν το 32,2% του συνολικού προγράμματος, ενώ στην περιοδική το 31,2%, τα μαθήματα ειδικότητας το 36,8% στην εισαγωγική και το 45,5% στην περιοδική, ενώ οι πρακτικές ασκήσεις το 31,0% στην εισαγωγική και το 23,3% στην περιοδική. Απουσιάζουν παντελώς μαθήματα επιλογής και δυνατότητα παρέμβασης του επιμορφούμενου στη

δημιουργία ενός ευέλικτου προγράμματος. Υπάρχει μία σταθερή ομοιομορφία για όλα τα ΠΕΚ και ένα άκαμπτο, κεντρικά ρυθμισμένο και ανελαστικό πρόγραμμα, που δεν επιτρέπει συμμετοχή των επιμορφούμενων σε άλλες δραστηριότητες πλην των σαφώς καθορισμένων. Ακόμα και τα ειδικά θέματα και σύγχρονα προβλήματα (περιβαλλοντική εκπαίδευση, ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης, Θεατρική Παιδεία και Αγωγή Υγείας), έχουν περιβληθεί με τη διαδικασία της διδασκαλίας του κάθε συμβατικού μαθήματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Κατανομή γνωστικών αντικειμένων προγράμματος εισαγωγικής και περιοδικής επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Π.Δ. 250/92)

Εισαγωγική Επιμόρφωση			Περιοδική Επιμόρφωση		
Γνωστικά αντικείμενα	Ώρες	%	Γνωστικά αντικείμενα	Ώρες	%
I. ΓΕΝΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ			I. ΓΕΝΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ		
A. Βασικά θέματα θεωρίας και πράξης της Παιδείας			A. Βασικά θέματα θεωρίας και πράξης της Παιδείας		
B. Δομή και οργάνωση του Εκπ/κού Συστήματος A+B=	22	7,1	B. Δομή και οργάνωση του Εκπ/κού Συστήματος A+B=	16	5,8
C. Ειδικά θέματα και Σύγχρονα προβλήματα	18	5,8	C. Ειδικά θέματα και Σύγχρονα προβλήματα	20	7,3
D. Θέματα Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας	60	19,3	D. Θέματα Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας	40	14,5
			E. Εποπ. μέσα διδ/λίας	10	3,6
Υποσύνολο I	100	32,2	Υποσύνολο I	86	31,2
II. ΜΑΘ. ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ			II. ΜΑΘ. ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ		
A. Διδακτ. κατά μάθημα			A. Διδακτ. κατά μάθημα		
B. Αναλ. Προogr. Και διδακ. Βιβλ.			B. Αναλ. Προogr. Και διδακ. Βιβλ.		
C. Εποπτ. μέσα διδ/λίας A+B+C=	114	36,8	C. Εποπτ. μέσα διδ/λίας A+B+C=	125	45,5
Υποσύνολο II	114	36,8	Υποσύνολο II	125	45,5
III. ΠΡΑΚΤ. ΑΣΚΗΣΕΙΣ			III. ΠΡΑΚΤ. ΑΣΚΗΣΕΙΣ		
A. Χρήση εποπτικών μέσων διδασκαλίας			A. Χρήση εποπτικών μέσων διδασκαλίας		
B. Διδασκαλίες στην τάξη-μικροδιδασκαλίες A+B=	96	31,0	B. Διδασκαλίες στην τάξη-μικροδιδασκαλίες A+B=	64	23,3
Υποσύνολο III	96	31,0	Υποσύνολο III	64	23,3
Σύνολο προγράμματος I+II+III	310	100	Σύνολο προγράμματος I+II+III	275	100

* Στην περιοδική επιμόρφωση σε κάθε γνωστική περιοχή δίνεται έμφαση στην καταγραφή προβλημάτων και στη συζήτησή τους.

Πηγή: Π.Δ. 250/92. Επεξεργασία: Αθανασούλα - Ρέππα Αναστασία

Συνεχίζεται...